


**СУЧАСНЕ ДОШКІЛЛЯ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ,
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Збірник матеріалів

**Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**



Міністерство освіти і науки України
Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (Україна)
University of Wolverhampton (UK)
Centre for Research in Early Childhood (CREC), (UK)
Imperial School of Business and Science (Botswana)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Україна)
Криворізький державний педагогічний університет (Україна)
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра
Довженка (Україна)
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (Україна)
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника (Україна)

СУЧАСНЕ ДОШКІЛЛЯ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Збірник матеріалів

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції

22 квітня 2026 року

УДК 378(082)

3-41

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри дошкільної освіти
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
Протокол №12 від 27 квітня 2026 р.

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 11 від 30.05.2026 р.

- 3-41 Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Ніжин, 22 квітня 2026 року / за заг. ред. С. І. Матвієнко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2026. – 213 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, проведеної 22 квітня 2026 р. кафедрою дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Збірник матеріалів конференції висвітлює результати наукових пошуків у галузі дошкільної освіти, є важливим джерелом для обміну знаннями та досвідом між викладачами, дослідниками, здобувачами вищої освіти та педагогами різного рівня.

Для студентів, магістрантів, аспірантів, фахівців дошкільної освіти.

За точність викладеного матеріалу, достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

УДК 378(082)

Загородня Олена, Волік Наталія. Сучасні цифрові ігрові технології в закладі дошкільної освіти	64
Здоровець Тетяна. Розвиток пізнавальних процесів у дітей дошкільного віку в умовах війни: психологічний аспект	68
Іваненко Карина. Твори живопису як засіб патріотичного виховання старших дошкільників	70
Іншакова Інна. Ейдетика та брейн-фітнес як засіб розвитку психофізичних функцій дітей дошкільного віку	74
Кляйн Аня. Дитячий фітнес як засіб підтримки здоров'я дітей дошкільного віку	77
Козельський Сергій. Особливості використання методу арт-терапії фігурами з піску у роботі з дошкільниками	81
Кононко Олена. Характеристика рефлексії як механізму особистісного зростання дитини старшого дошкільного віку	83
Красіна Тетяна, Харькова Наталя. Використання елементів авторської методики навчання основ грамоти Людмили Шелестової у роботі з дітьми з ООП	87
Крутько Яна. Формування соціального досвіду дітей старшого дошкільного віку: дієві способи та практичні інструменти	90
Листопад Олексій. Розвиток креативного мислення дітей дошкільного віку засобами технологій Едварда де Боно	93
Литовченко Софія. Формування статевої самосвідомості у дітей дошкільного віку	96
Лукаш Олександра. Педагогічні умови розвитку спостережливості у дітей дошкільного віку	99
Маєвська Надія. Педагогічні умови формування рухової активності дошкільників у сучасному закладі дошкільної освіти	102
Майстренко Ярослава. Особливості організації мовленнєвої діяльності старших дошкільників	104
Мартинова Інна. Розвиток соціально-комунікативних навичок у дошкільників засобами гри	105
Матвієнко Світлана. Соціалізація дитини як напрям музично-виховної роботи у закладі дошкільної освіти	110
Мироненко Інна. Співпраця закладу дошкільної освіти та родини як ефективна умова виховання відповідальної та безпечної поведінки дітей 5-7 років	114

4. Остапчук С. Використання технології «storytelling» у роботі з дітьми дошкільного віку. *Педагогічні науки та освіта*. 2024. Випуск XLVI–XLVII. С. 168–180.

5. Психологічна допомога дітям під час війни: добірка практичних інструментів і порад від психологині Світлани Ройз. 2024. URL: <https://nus.org.ua/2024/01/09/psychologichna-dopomoga-dityam-pid-chas-vijny-dobirka-praktychnyh-instrumentiv-i-porad-vid-psychologyni-svitlany-rojz/>

УДК 373.2.015.31:159.954

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЙ ЕДВАРДА ДЕ БОНО

Листопад Олексій, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна.

Сучасний етап розвитку освіти характеризується зростанням уваги до формування особистості, здатної до нестандартного мислення, творчого підходу до вирішення проблем та самостійного прийняття рішень. У контексті глобалізаційних змін та стрімкого розвитку інформаційного суспільства особливої ваги набуває здатність людини швидко адаптуватися до нових умов, генерувати інноваційні ідеї та ефективно їх реалізовувати [2, с. 125]. Саме тому одним із пріоритетних завдань сучасної освіти є розвиток креативного мислення. Особливої актуальності проблема набуває у роботі з дітьми дошкільного віку, оскільки саме в дошкільний період закладаються основи інтелектуального, емоційного та творчого розвитку особистості. Дошкільний вік є сенситивним для формування уяви, фантазії, гнучкості мислення, що створює сприятливі умови для розвитку креативності [3, с. 34].

Креативне мислення розглядається як інтегративна якість особистості, що виявляється у здатності продукувати нові, оригінальні ідеї, відходити від стереотипних способів діяльності, знаходити нестандартні рішення у звичних ситуаціях. Воно поєднує інтелектуальні, емоційні та мотиваційні компоненти, що забезпечують активне перетворення дійсності та створення нового продукту діяльності. Креативність виявляється не лише у результаті, але й у самому процесі мислення, який характеризується відкритістю до нового досвіду, допитливістю та прагненням до самовираження [4, с. 136].

У структурі креативного мислення дослідники виокремлюють низку взаємопов'язаних компонентів: когнітивний (знання, уявлення, здатність до аналізу і синтезу), емоційний (позитивне ставлення до творчої діяльності, інтерес, емоційна чутливість) та діяльнісний (уміння реалізовувати ідеї на практиці). Важливу роль відіграє також уява як психічний процес, що забезпечує створення нових образів і ситуацій [4, с. 136]. Основними характеристиками

креативного мислення є гнучкість (здатність швидко змінювати способи розв'язання завдань), оригінальність (уміння висувати нестандартні, унікальні ідеї), швидкість продукування ідей та здатність до їх трансформації і вдосконалення. Крім того, важливими показниками є розробленість ідей (уміння деталізувати та розвивати задум) і чутливість до проблем (здатність помічати суперечності та нові можливості у звичних ситуаціях) [3, с. 34].

У дошкільному віці креативне мислення проявляється через гру, фантазування, експериментування з предметами та образами. Діти легко генерують ідеї, але потребують педагогічної підтримки для їх розвитку та спрямування. Саме тому важливо створювати умови, у яких дитина може вільно висловлювати свої думки, пробувати різні способи дій і отримувати позитивний досвід творчої діяльності. У педагогічній практиці важливим є пошук ефективних засобів розвитку креативного мислення у дітей. Одним із таких засобів є використання технологій Едварда де Боно, які ґрунтуються на концепції латерального мислення. Латеральне мислення передбачає свідомий відхід від традиційної логіки мислення та пошук альтернативних підходів до розв'язання проблем [7, с. 93].

Технології Е. де Боно орієнтовані на активізацію творчого потенціалу особистості та формування навичок нестандартного мислення. Вони включають низку прийомів, які можуть бути адаптовані до роботи з дітьми дошкільного віку. Серед найбільш ефективних технологій, які доцільно використовувати у роботі з дошкільниками, варто виокремити «Шість капелюхів мислення», технологія випадкового слова, а також різноманітні вправи на розвиток уяви, фантазії та асоціативного мислення. Технологія «Шість капелюхів мислення» є універсальним інструментом організації мисленнєвої діяльності. Технологія передбачає розгляд проблеми з різних позицій: емоційної (червоний капелюх), логічної (білий), критичної (чорний), оптимістичної (жовтий), творчої (зелений) та організаційної (синій). У роботі з дітьми дошкільного віку технологія набуває ігрової форми, що значно підвищує інтерес до діяльності [6, с. 162].

Практичне застосування технології може здійснюватися через моделювання різних життєвих або казкових ситуацій. Наприклад, дітям пропонується обговорити вчинки казкових героїв, використовуючи різні «капелюхи»: висловити свої почуття, оцінити ситуацію, запропонувати альтернативні варіанти розвитку подій. Така діяльність сприяє розвитку не лише креативності, але й мовлення, емоційного інтелекту та соціальних навичок. Технологія випадкового слова є ефективним засобом стимулювання асоціативного мислення. Сутність технології полягає у використанні випадкового слова або образу для пошуку нових ідей. У роботі з дошкільниками технологія може реалізовуватися через ігри, у яких діти встановлюють зв'язки між, на перший погляд, несумісними об'єктами. Наприклад, педагог пропонує слово «парасолька» і просить дітей придумати, як його можна пов'язати з темою «ліс» або «транспорт».

Важливою умовою ефективності використання технологій Е. де Боно є врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку.

Освітній процес має бути побудований на засадах ігрової діяльності, емоційного залучення, наочності та доступності. Педагог повинен створювати сприятливе середовище, у якому дитина не боїться висловлювати власні ідеї, експериментувати та помилятися. Підтримка ініціативи, заохочення творчих проявів та позитивна оцінка діяльності дітей є важливими чинниками розвитку креативного мислення [1, с. 43].

Систематичне використання технологій Едварда де Боно у роботі з дошкільниками сприяє формуванню таких якостей, як допитливість, самостійність, ініціативність, здатність до співпраці та критичного мислення. Діти вчать не лише знаходити нові рішення, але й аргументувати свою думку, слухати інших та працювати в команді. Отже, використання технологій Едварда де Боно є ефективним напрямом розвитку креативного мислення дітей дошкільного віку. Їх застосування дозволяє цілеспрямовано формувати у дітей здатність до нестандартного мислення, генерування ідей, аналізу різних точок зору та пошуку альтернативних рішень. Інтеграція зазначених технологій в освітній процес закладів дошкільної освіти сприяє не лише розвитку інтелектуальної сфери дитини, але й позитивно впливає на її емоційний та соціальний розвиток. У процесі виконання творчих завдань діти вчать співпрацювати, висловлювати власну думку, слухати інших, аргументувати свої висловлювання, що є важливими складниками комунікативної компетентності.

Послідовне застосування технологій Е. де Боно забезпечує формування таких якостей особистості, як ініціативність, самостійність, упевненість у власних можливостях, відкритість до нового досвіду та готовність до експериментування. Особливого значення набуває створення педагогом розвивального середовища, яке стимулює творчу активність дітей і підтримує їхню пізнавальну мотивацію. Важливо підкреслити, що ефективність впровадження цих технологій значною мірою залежить від професійної майстерності педагога, його готовності до використання інноваційних підходів та вміння адаптувати їх до вікових особливостей дітей. Саме педагог виступає організатором творчого середовища, у якому дитина має можливість проявити себе як активний суб'єкт діяльності.

Список використаних джерел:

1. Лагова І. М., Харчук Я. Я. Шість капелюхів – інноваційна технологія розвитку «повнокольорового мислення» молодших школярів (на прикладі дитячих творів М. Вінграновського). *Молодий вчений*, 2024, № 1.1 (125.1) С. 43–46. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1.1-125.1-11>
2. Листопад О. А. Експериментальне дослідження формування професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Наука і освіта : науково–практичний журнал. (Тематичний спецвипуск «Педагогіка»)* 2015. № 9/СХХХVIII. С. 125–131.
3. Листопад О. А. Феномен творчості в контексті дослідження ефективності підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного*

університету імені К. Д. Ушинського. 2017. Випуск 1 (114) Серія : Педагогіка. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С. 34–39.

4. Листопад О. А. Феномен творчості: мотивація творчої діяльності та особистісні риси творців. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / [гол. ред.. Мартинюк М. Т.]. Умань: ПП Жовтий, 2011. № 2. Ч.2. С. 136–146.

5. Павленко В. В. Метод Едварда де Боно «Шість капелюхів мислення» як засіб розвитку креативного мислення у школярів. *Сучасні тенденції і пріоритети компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти : збірник науково-методичних праць* / за заг. редакцією В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир : «Полісся», 2016 с. У 3-х ч. Ч.1. С. 73–78.

6. Шикір Ю. Метод «Шість капелюхів мислення»: історія, сутність, переваги *Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства : збірн. наук. праць*. Вип. 2 / за ред. доц. В. В. Павленко. Житомир : ФО-П Левковець Н. М., 2020. С. 162–167.

7. Lystopad O. A., Mardarova I. K., Kuk Tomash Forming Students' Motivation For Creativity By Means of Edward De Bono's "Six Thinking Hats" Technique. *Наука і освіта : науково-практичний журнал*. 2017. № 8. С. 93–96.

8. Lystopad O., Mardarova I., Lystopad N., Hudanych N. Innovative Activity as a Factor in the Professional Development of Preservice Teachers. *Modern vectors of science and education development in China and Ukraine: International annual journal*. Odesa: South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, Harbin: Harbin Engineering University, 2025. Issue 11. P. 209–222. DOI: 10.24195/2414-4746-2025-11-19

УДК 159.923

ФОРМУВАННЯ СТАТЕВОЇ САМОСВІДОМОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Литовченко Софія, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Україна.

Формування статевої самосвідомості у дошкільному віці є фундаментом гармонійного розвитку особистості. У сучасних умовах трансформації суспільства питання гендерного виховання та формування статевої самосвідомості набувають особливого значення. Дошкільний вік є сенситивним періодом для засвоєння статевих ролей, формування уявлень про себе як представник певної статі та виховання культури взаємин між хлопчиками та дівчатками. Серед механізмів, які забезпечують прийняття статевої ролі, науковці виділяють імітацію (наслідування), ототожнення, емпатію, які діють, переважно, на

Наукове видання

**СУЧАСНЕ ДОШКІЛЛЯ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ,
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Збірник матеріалів

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції

22 квітня 2026 року

Технічний редактор – А. В. Лисенко

Верстка, макетування – О. В. Борщ

Підписано до друку 06.05.26 р.
Гарнітура Arial
Замовлення № 321

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 14,4
Ум. друк. арк. 12,4

Папір офсетний
Тираж ел. вид.



Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А
(04631)7-19-72
E-mail: vidavn@ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.